

De staat van het ondergrondse museum

Wat doet zwaarder belasten met de veroudering van GPL-kabels?

KsandrXL - Workshop

Pjotr Muis en Colin van Wijk
13 september 2024

Een kleine intro....

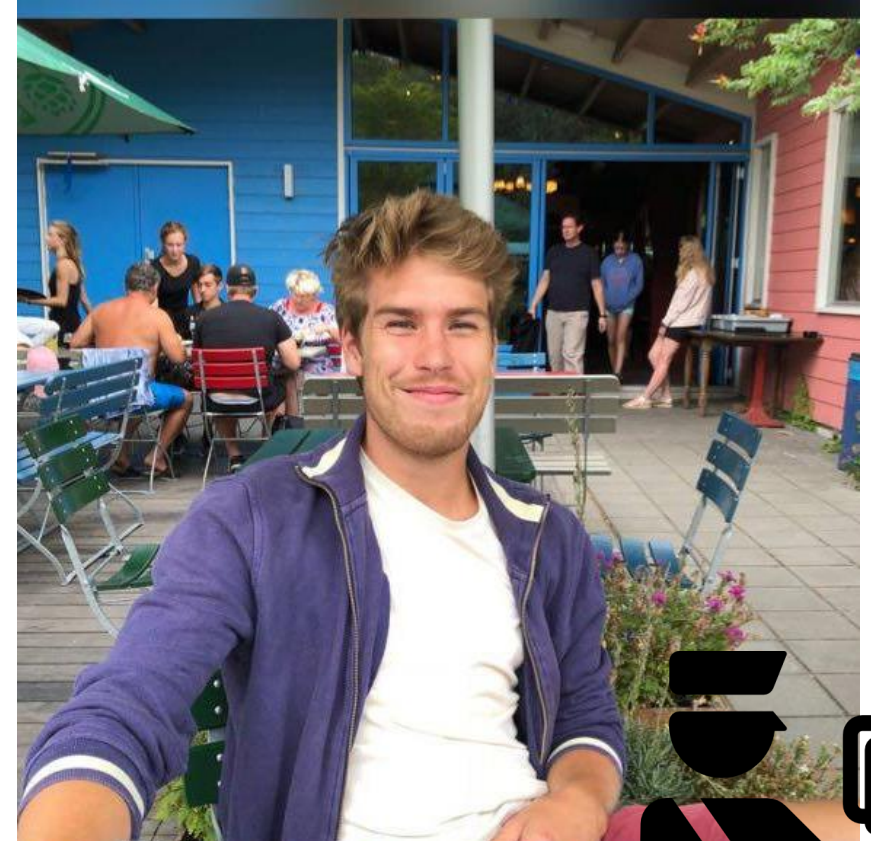
- Naam: Pjotr Muis
- Woonplaats: Amsterdam
- Achtergrond: Werktuigbouwkunde aan de TU Delft
- In dienst sinds: Januari 2021 – Duurzaam Energie Perspectief

Focusgebied:

- Kabelsystemen

Hobby's:

- Bierbrouwen
- Sleutelen aan oude motoren

Een kleine intro....

- Naam: Colin van Wijk
- Woonplaats: Castricum
- Achtergrond: Sustainable Energy Technology aan de TU Eindhoven
- In dienst sinds: September 2022 – Assetmanagement Instandhouding

Focusgebied:

- Assetmanagement kabelsystemen en lijnen

Hobby's:

- Bierbrouwen
- Bordspellen

Wat bespreken we met elkaar?

Deel 1

Van I_{nom} naar temperatuur

Case 1: hoe bepalen we het transportvermogen?

Case 2: onverwachte grondcondities

Deel 2

Van temperatuur naar veroudering

Het verouderingsproces

Diagnostische methodieken

Deel 1: Van I_{nom} naar temperatuur

Kabeltemperatuurmodellering

Waarom de shift van I_{nom} naar temperatuur?

De transportcapaciteit van een verbinding is gebaseerd op de continue I_{nom}

- De I_{nom} is gebaseerd op de NPR3107 voor GPL-kabels en de NPR3626 voor XLPE kabels.
- In de richtlijn wordt een continue omgevingstemperatuur aangenomen en uitgegaan van een risico op gronduitdroging.

In tijden van congestie, materiaal-schaarste en een maakbaarheidsprobleem is er een behoefte om de I_{nom} onder de loep te nemen en wellicht meer te focussen op temperatuur.

- Als hierin een extra marge wordt gevonden dan kan dat een buffer creëren tot aan de netverzwaring.
- Maar wat doen thermische grenzen met de conditie van de kabel?

Gelden de uitgangspunten waarbij de I_{nom} is bepaald wel altijd?

Kabeltemperatuurmodellering

Case 1

De verbinding

- Voeding van een regelstation, waarin alle verbindingen een andere route volgen.
- De lengte van de verbindingen is ongeveer gelijk, te weten 10 km.
- Het oude kabeldeel kan pas in 2027 worden vervangen omdat eerst de installatie moet worden vervangen.

Kabel 1

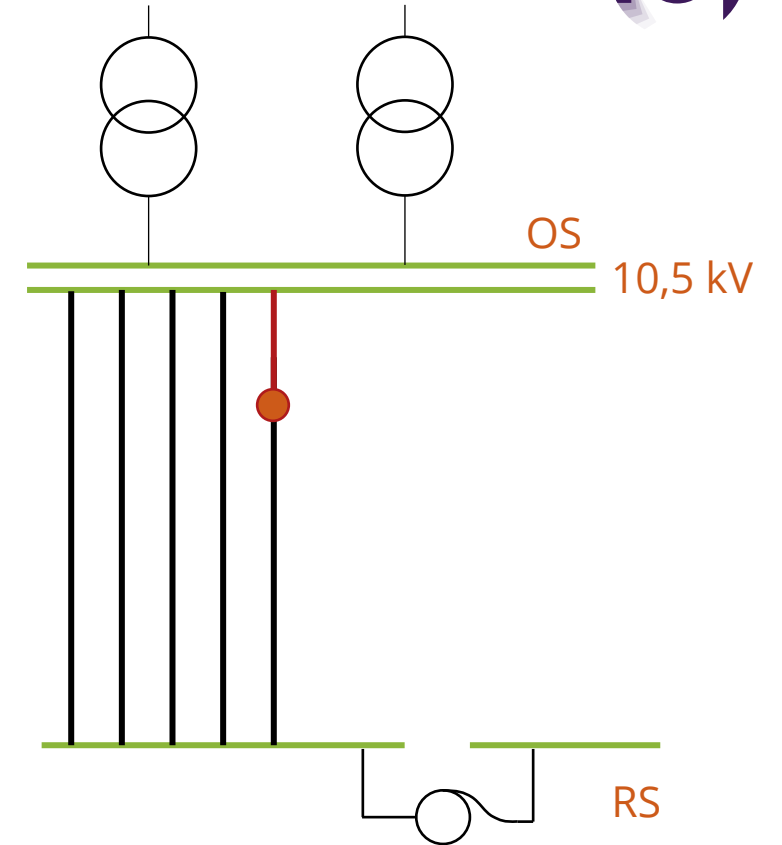
- 3x240Alrm XLPE
- I_{nom} : 360 A
- Legdatum: 2000 - 2020

Kabel 2

- 3x150Cu GPLK
- I_{nom} : 300 A
- Legdatum: 1970
- Lengte: 300 m

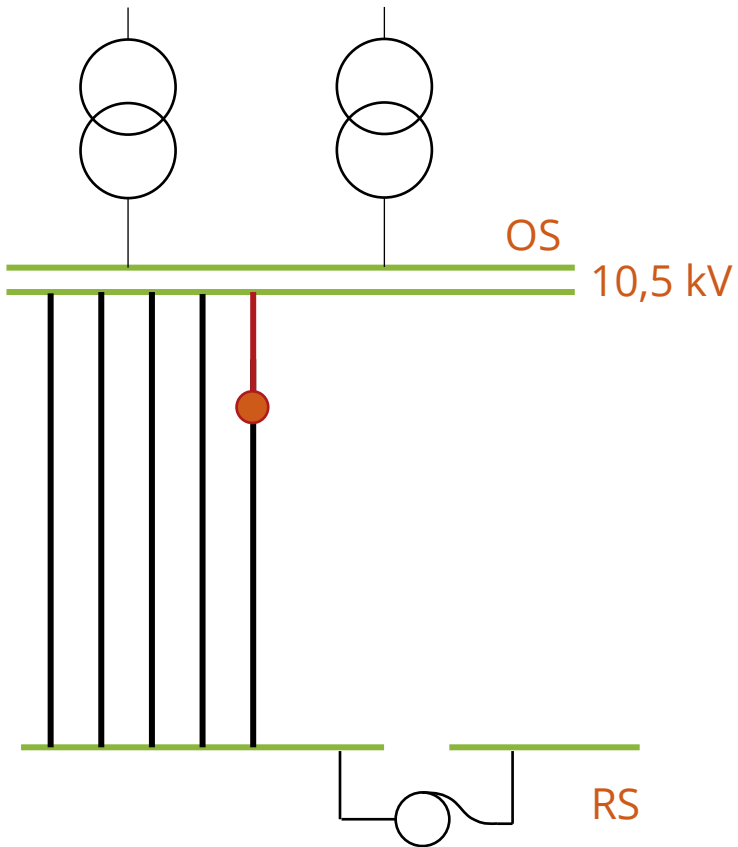
alliander

Ksandr

Kabeltemperatuurmodellering

Case 1

Hoe bepalen we in deze situatie het bedrijfszeker transportvermogen van de verbinding?

A. Eén circuit mag uitvallen, continue capaciteit bedraagt $4 \times 300 \text{ A}$ want er geldt een gelijke belasting en we gaan uit van de maatgevende kabel dus in totaal 1200 A (22 MVA). Simpel!

B. Eén circuit mag uitvallen, maar het maakt niet uit welke want de situatie is van tijdelijke aard. Ik accepteer een verhoogde maximale geleidertemperatuur voor het zwakste circuit. Kortom $4 \times 360 \text{ A}$ dus 26 MVA.

C. Of iets anders?

— $I_{\text{nom}}: 360 \text{ A}$

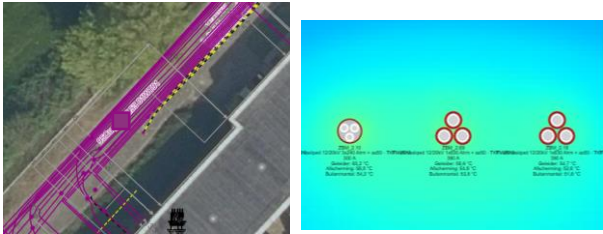
— $I_{\text{nom}}: 300 \text{ A}$

Aanvliegroute

Case 1

Stap 1

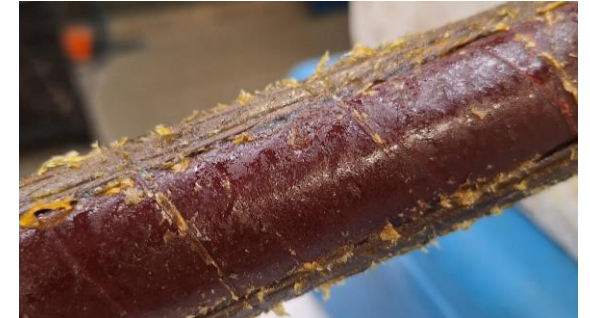
Gedetailleerde berekening

Stap 2

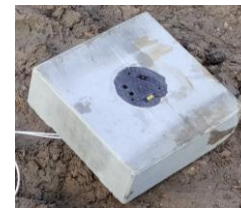
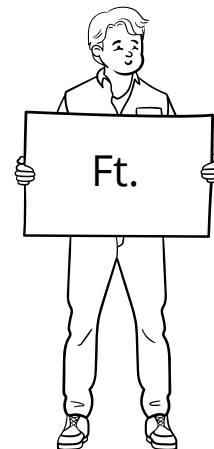

Installatie temperatuursensoriek

Stap 3

Verouderingsonderzoek

Stap 1: Gedetailleerde berekening

Case 1

Normberekening

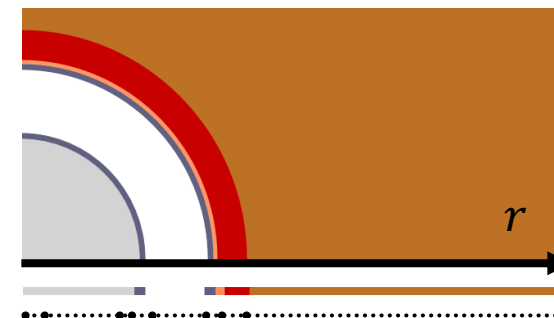
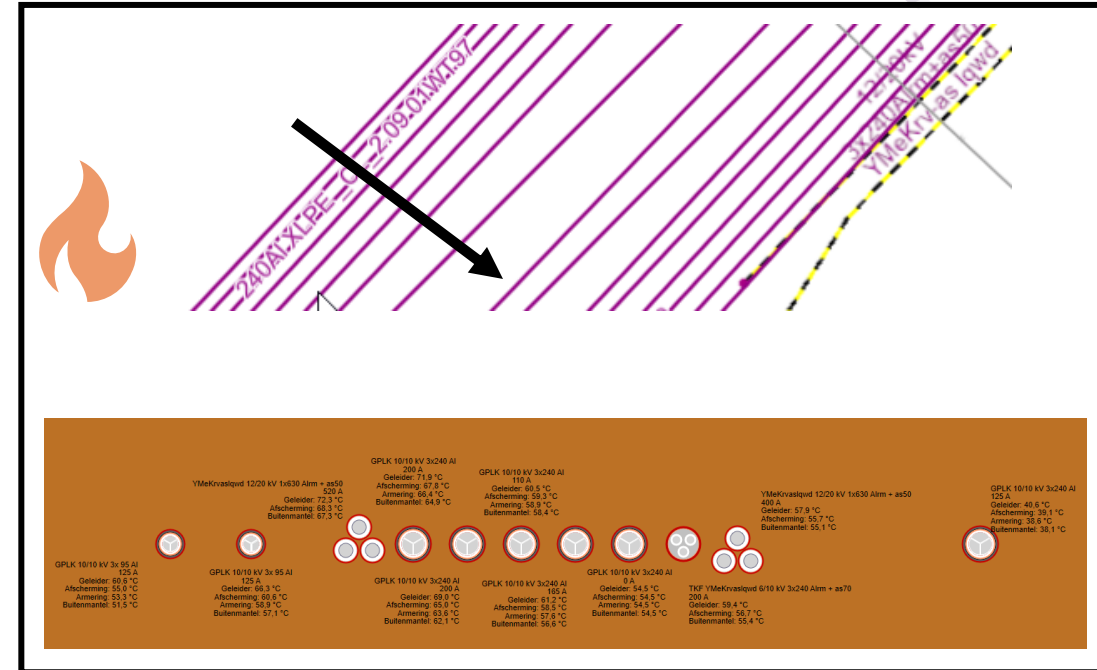
Een gedetailleerde berekening volgens de IEC60287 en IEC60853 geeft de volgende resultaten:

- 227 A voor de maatgevende kabelsectie door de wederzijdse beïnvloeding.
- Op basis van de zwaarst belaste week wordt er een cyclische factor berekend van 1,1 oftewel 250 A.

Berekening via het eindige elementenmethode

1D - temperatuurmodel

Gelijktijdigheid, verschillende cyclische belastingen en variërende grondtemperaturen kunnen worden meegenomen.

Geleiding   Opwarming

$$\frac{\partial}{\partial x} \left(k \frac{\partial T}{\partial x} \right) + \frac{\partial}{\partial y} \left(k \frac{\partial T}{\partial y} \right) = \rho c_p \frac{\partial T}{\partial t} + W_c$$

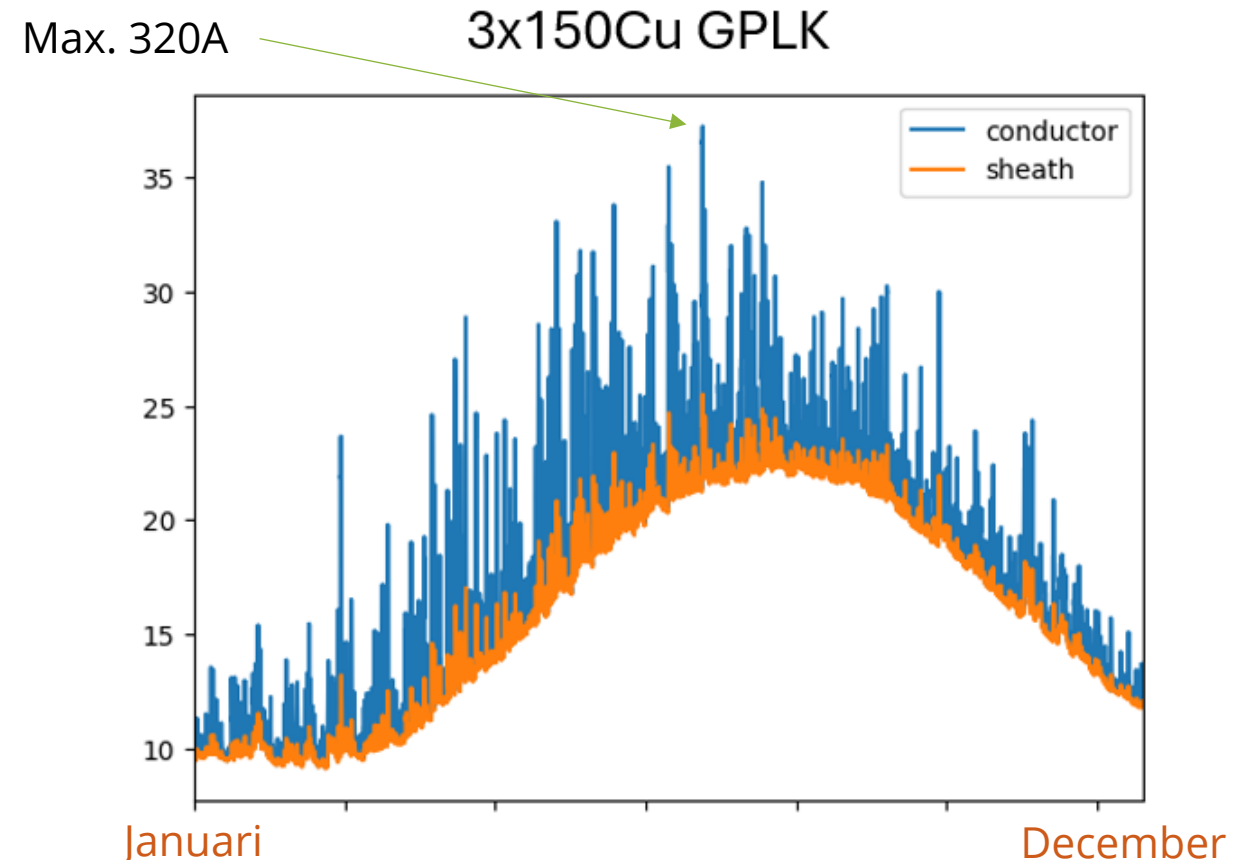
Stap 1: Gedetailleerde berekening

Introductie van dynamische grondtemperatuur en gelijktijdigheid

Berekening via het eindige elementenmethode

- Het meenemen van de gelijktijdigheid tussen de verschillende verbindingen zorgt voor realistischere thermische beïnvloeding.
- Het bodemtemperatuursprofiel is goed zichtbaar. De belastingspiek valt echter in de zomer dus het hanteren van dit profiel heeft minder effect.

Stap 2: Temperatuurmonitoring en grondonderzoek

Case 1

Meettegel
plaatsing

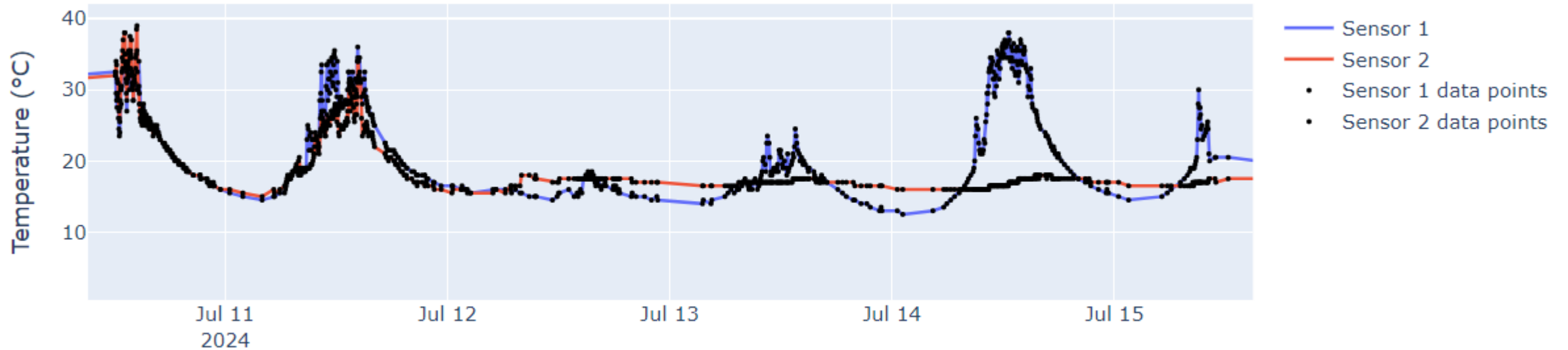

Sensor
aanbrenging

Stap 2: Temperatuurmonitoring

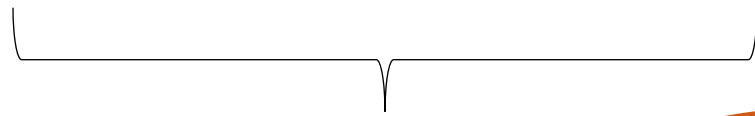
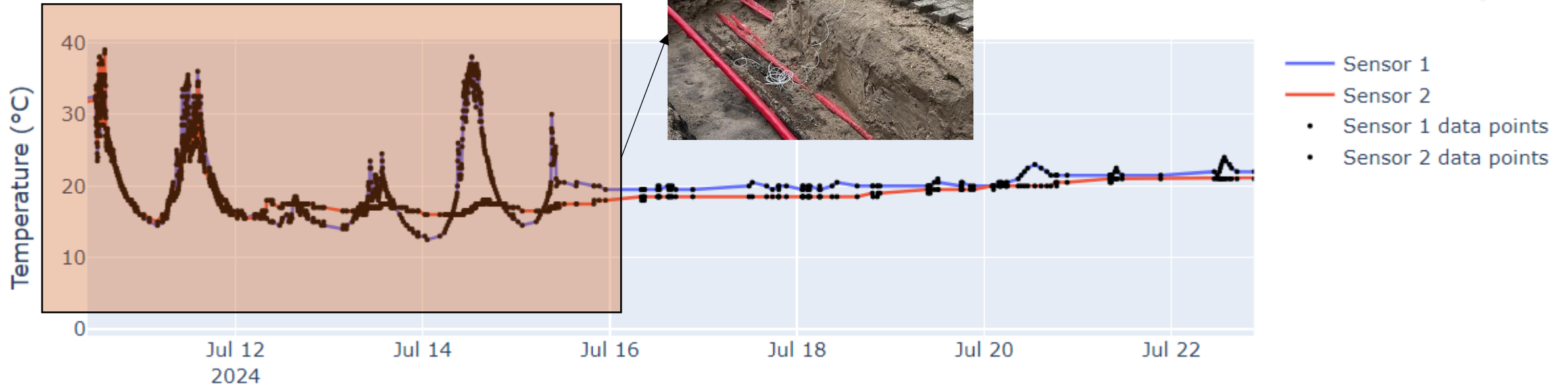
Case 1

Hoe kan dit nou? Ik had het toch goed berekend (van achter mijn bureau)?

Stap 2: Temperatuurmonitoring

Case 1

Hoe kan dit nou? Ik had het toch goed berekend (van achter mijn bureau)?

Stap 3: Verouderingsonderzoek

Case 1

Vet onder lood
afscherming

Gordelisolatie

Stap 3: Verouderingsonderzoek

Case 1

Verkazing compound bij aderisolatie

Compound samples

Kabeltemperatuurvalidatie en bottleneck bepaling

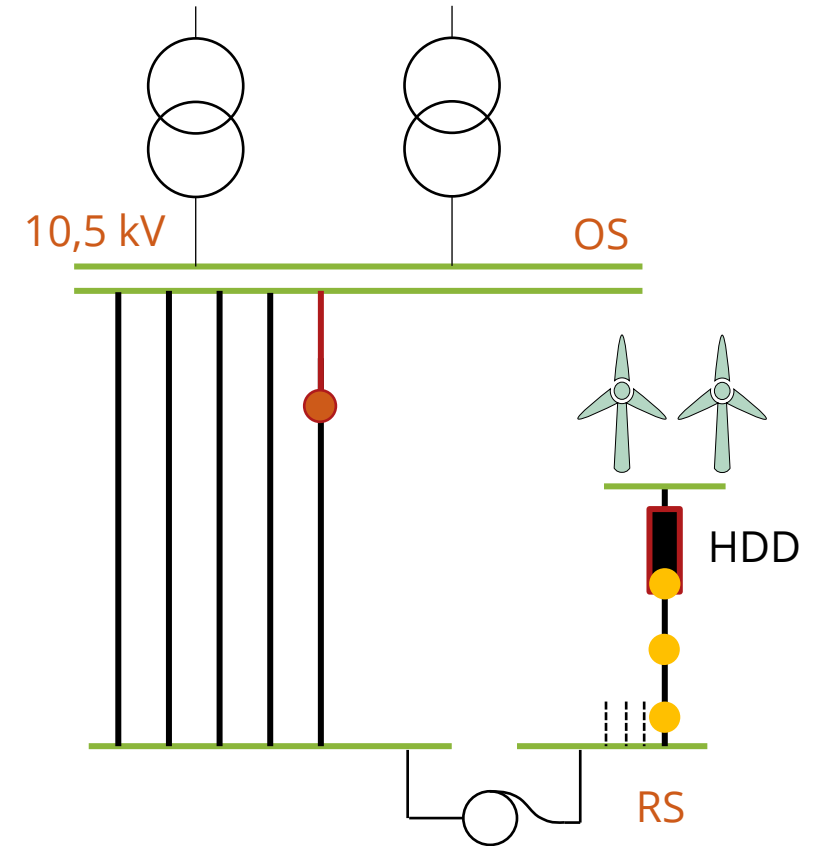
Case 2: Hoge windbelasting

Om de kabeltemperatuur goed te kunnen modeleren zijn er meettegels geplaatst op meerdere hoog belaste verbindingen.

Zo ook op een windpark-verbinding achter het regelstation.

De verbinding

- Een groot windpark is aangesloten op het onderliggende regelstation.
- Het windpark heeft een contractvermogen van 10 MVA (op 10,5kV) en piekt ook vaak genoeg op 550 A.
- De verbinding is een niet-redundant aangesloten op het regelstation en is uitgevoerd middels één circuit 3x1x630Alrm (I_{nom} 575 A).

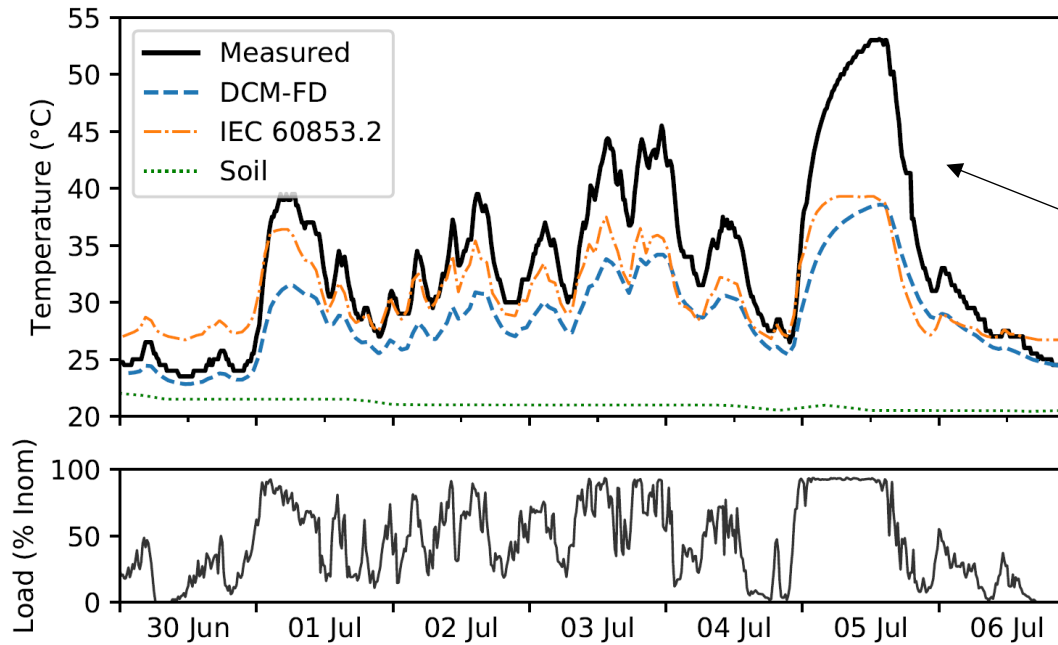

Waar wordt deze kabel het warmst en plaatsen we temperatuursensoren?

Kabeltemperatuurvalidatie en bottleneck bepaling

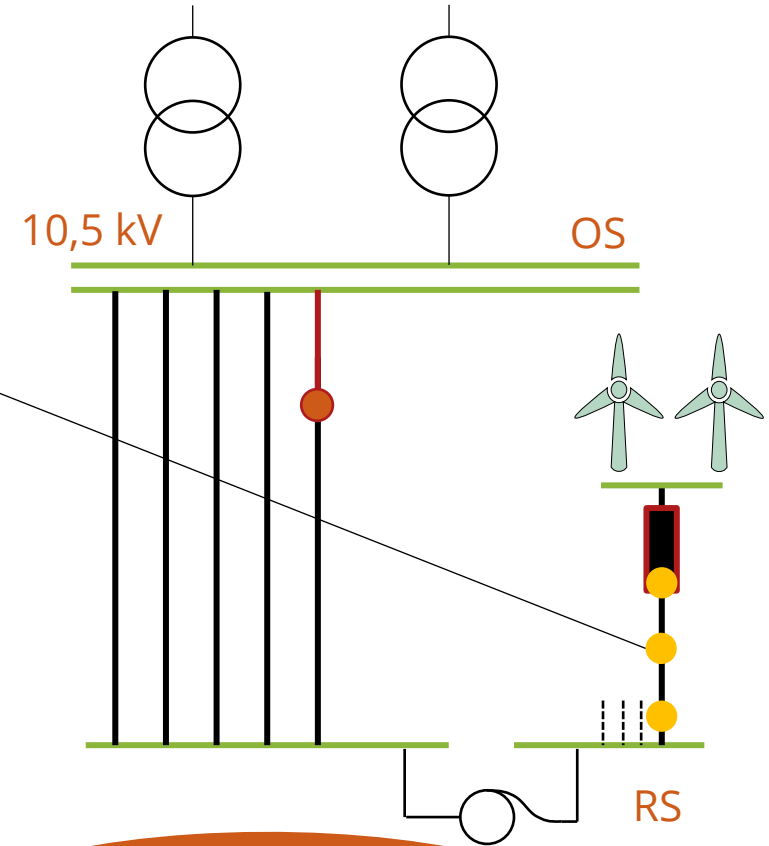
Case 2: Hoge windbelasting

Reden:

Zeer poreuze zandgrond en daardoor niet in staat het grondwater vast te houden.

G-waarde gaat richting de 1,3 K·m/W voor zandgrond.

Hoe kan dit nou? Ik had het toch goed berekend (van achter mijn bureau)?

Bottleneck bepaling

Case 2: Hoge windbelasting

Deel 2: Van temperatuur naar veroudering

GPLK-verbindingen veroudering & faal mechanismen

Veroudering/degradatie mechanismen

Thermal

Electrical

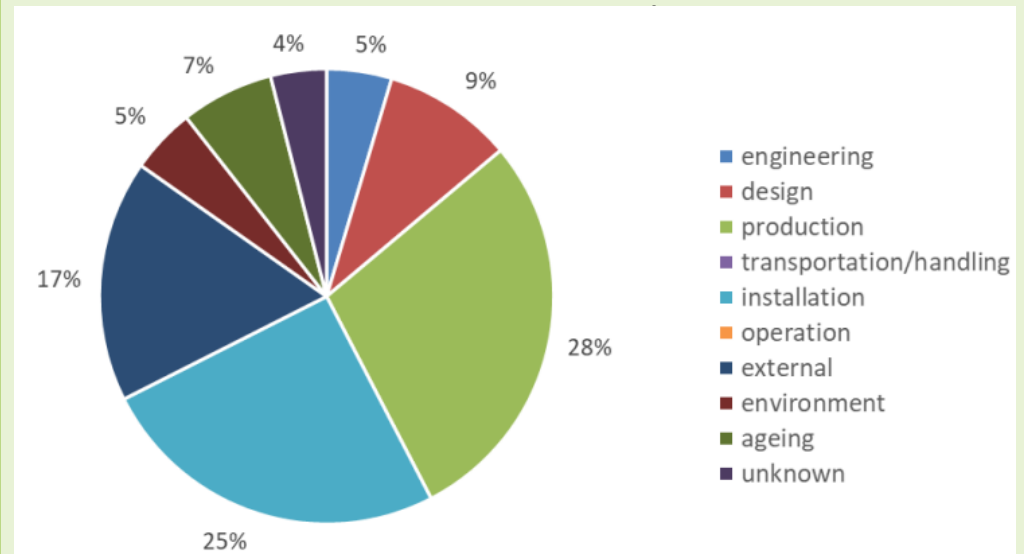

Ambient

Mechanical

Faal mechanismen

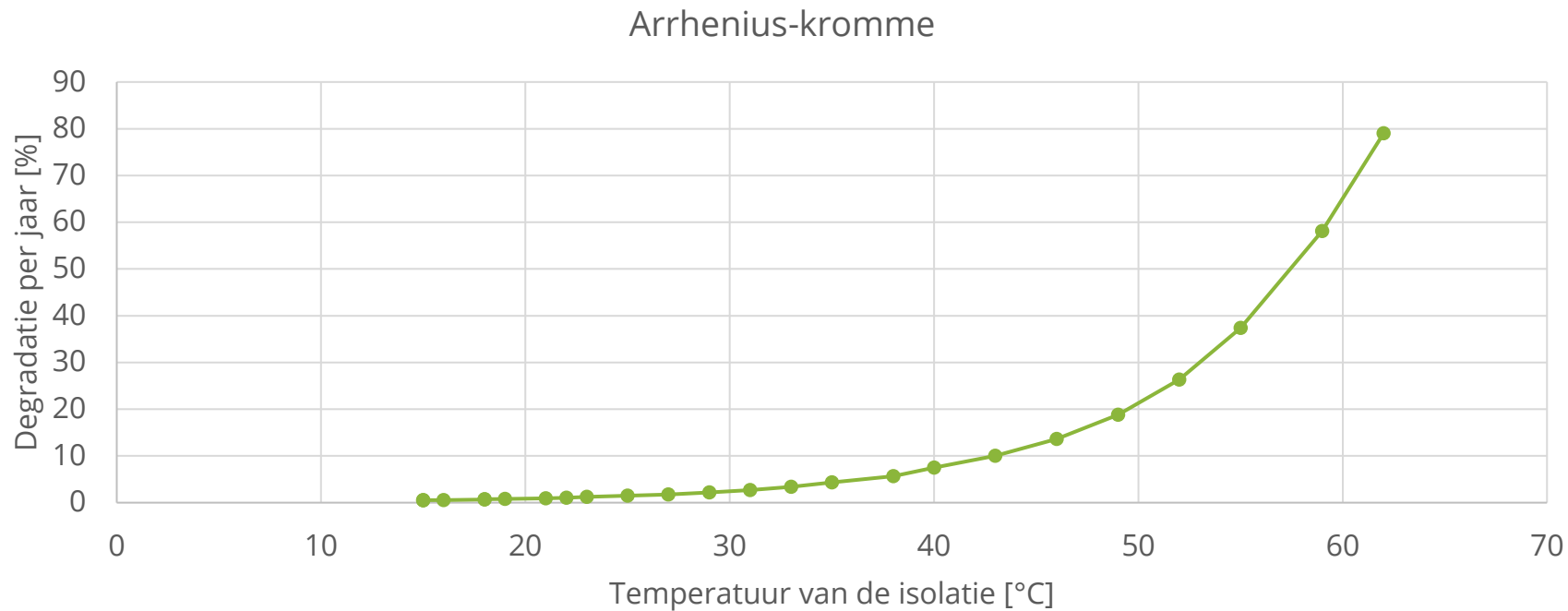

[1]

Thermische veroudering van GPLK

Arrhenius-kromme

Als gevolg van de temperatuur van de kabel kunnen de hiervoor beschreven reacties worden versneld.

Wie past dit toe in het bepalen van de degradatiegraad van de kabels?

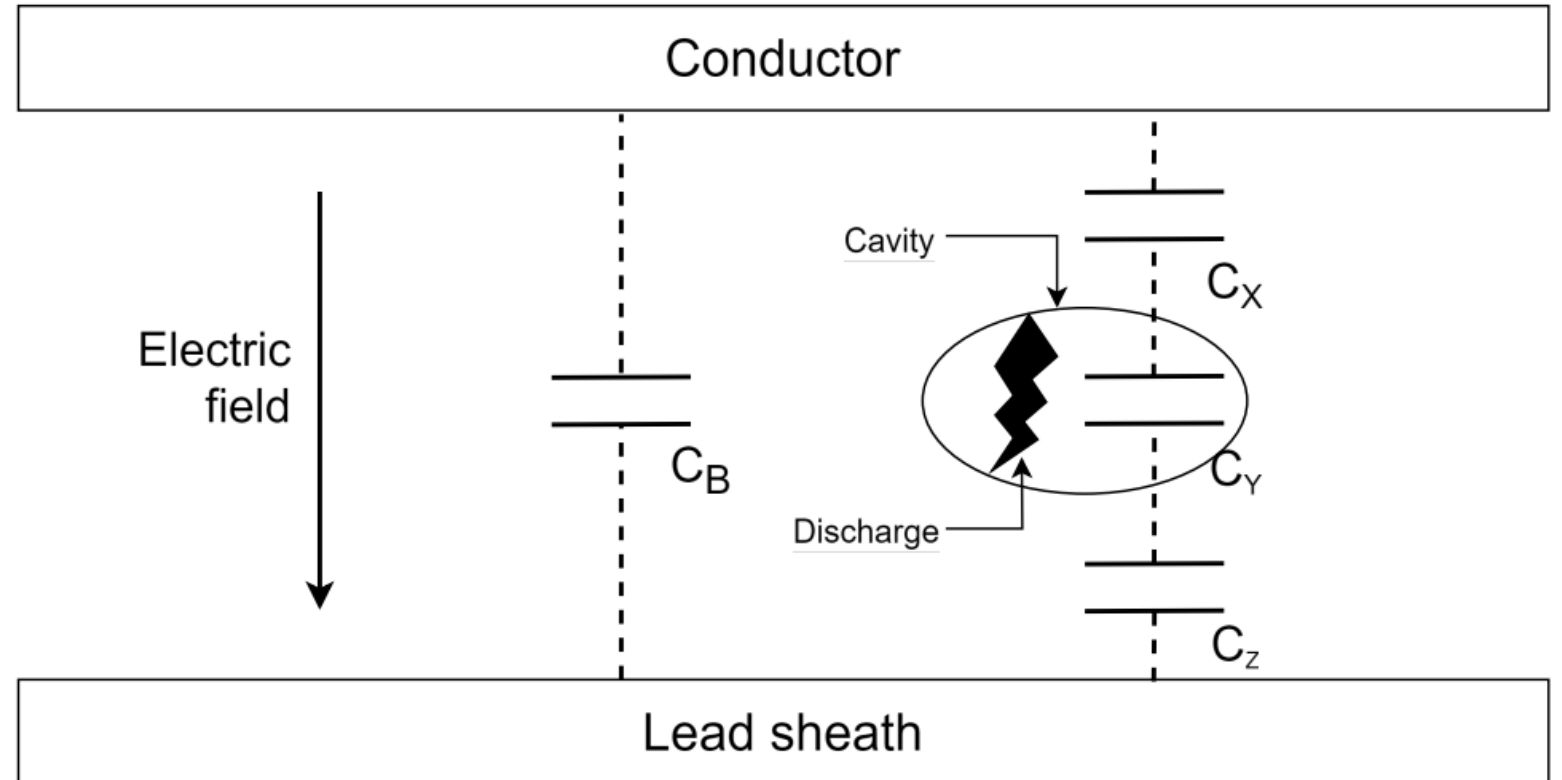
Thermische & elektrische veroudering van GPLK-isolatie

Verkazing van de compound

- Warmte dissipatie vanuit de geleider, door belasten van kabels verhoogt de temperatuur in de isolatie
- Wrijving draaiende dipolen zorgt voor verliezen in de isolatie

Voids kunnen ontstaan → deelontladingen

De-polymerisatie van het papier

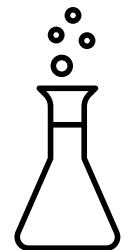
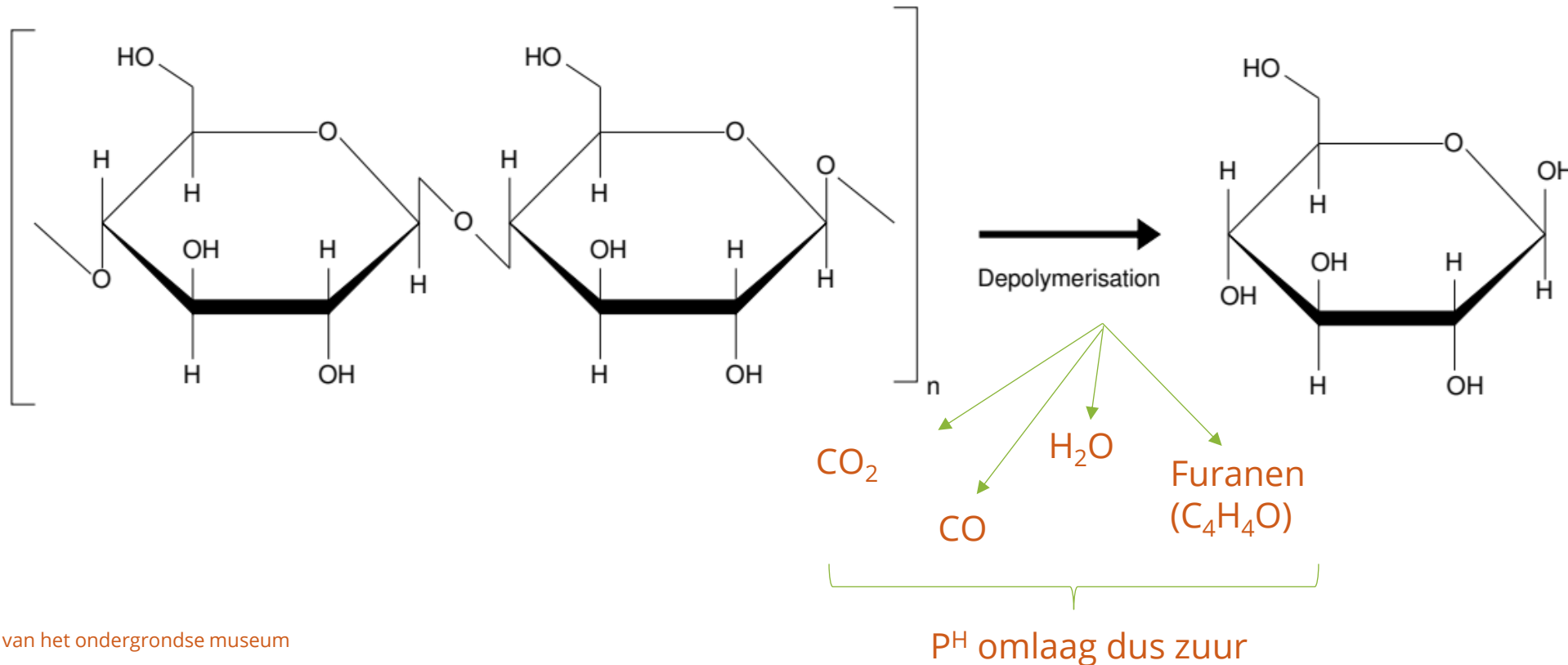

Thermische veroudering van GPLK-papier

Wat is gebeurt er fysisch

De veroudering van GPLK papier kan worden gelinkt aan de depolymerisatie van de cellulose-ketens in het isolatiepapier.

Oxidatie, pyrolyse, hydrolyse

Thermische & elektrische veroudering GPLK-papier

Periodiek onderzoek naar de veroudering van PILC op secties in GPLK uit het net, met DNV.

Verbinding met gemiddelde Arrhenius veroudering van $\pm 1.12\%/y$

- Lage vochtigheid in het isolatie papier $< 0.3\%$
- Alle onderzochte kabels hadden een papier DP tussen de 1000 and 1300

De kwaliteit van het papier was goed voor alle onderzochte kabelsecties.

Thermische veroudering van GPLK-massa

Wat is gebeurd er fysisch

Als gevolg van de zuurdere omgeving kan de massa gaan veresteren (?).

Thermische veroudering van GPLK

Hoe kan de veroudering worden vastgesteld?

Er zijn meerdere methoden om de veroudering vast te stellen. Enkele voorbeelden:

- $\tan(\delta)$ - meting → Uitdaging: hoe moet de waarde worden geïnterpreteerd?
- Polymerisatiegraad meting → Uitdaging: Complexe test

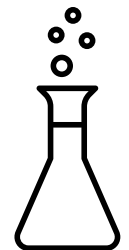
- Viscositeitmeting van de massa

- Vochtgehalte meting

?

Welke ervaringen zijn er nog meer?

?

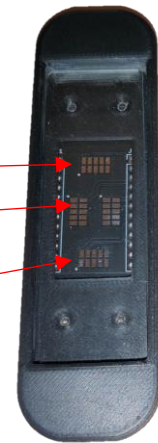
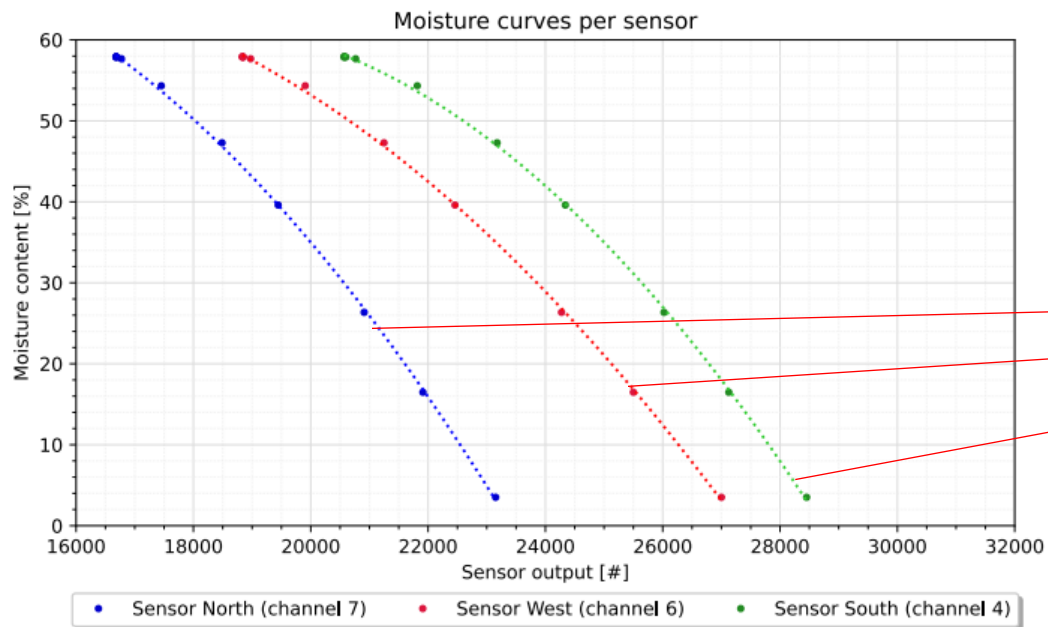

Vochtgehalte GPLK

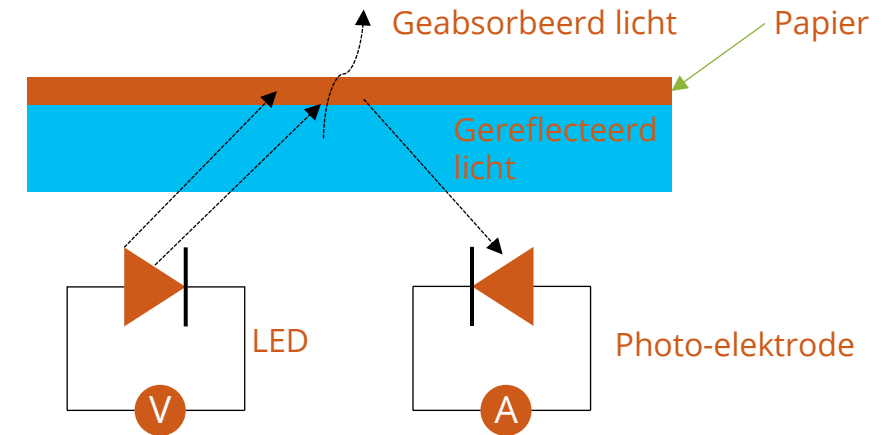
Take-away

Traject begon ter vervanging van de bruisproef, maar er is ook gekeken naar de mogelijkheid om veroudering vast te stellen.

- Meettechniek is via Near-infrared spectroscopie op een vaste golflengte van 1450 nm.

Hand-held sensor

Afstudeeropdracht van Rick Steman (TU Delft) i.s.m. Ole Brauckmann en de RU

Uitdagingen

- Te weinig data in de lage vochtigheidszones.
- Hoeveel neemt het vochtgehalte toe in het geval van hoge temperaturen?

ksandr

POSTADRES

office +31 263 56 94 08
info@ksandr.nl
www.ksandr.nl

BEZOEKDRES

Westervoortsedijk 73
Kantoorgebouw KB
6827 AV Arnhem